

Advies SARC - Algemene Raad

Brussel, 10 mei 2012

Advies betreffende investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang

De SARC wordt door mevrouw Christine Claus, secretaris-generaal van het Departement CJSM op 11 april 2012 om advies gevraagd over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende het verlenen van investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang.

Inleiding

De Vlaamse Openbare Instelling (VOI) "Fonds Culturele Infrastructuur" (FoCI), opgericht bij programmadecreet van 19 december 1998, heeft onder meer als taak om investeringssubsidies te verlenen voor grote (stedelijke) en sectorale accommodaties in de sectoren cultuur en jeugd en om als bouwheer op te treden voor de eigen accommodaties van de Vlaamse Gemeenschap.

Na tien jaar is het bestaande reglement van 16 maart 2001 voor het verlenen van investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang aan herziening toe.

Eenzijds omdat het tot nog toe gehanteerde reglement enkel door de bevoegde minister werd goedgekeurd. Wat als gevolg heeft dat, krachtens artikel 10 van de Cultuurpactwet, niet enkel de infrastructuursubsidies van groot cultureel belang, maar ook alle sectorale investeringssubsidies op naam moeten worden ingeschreven in de begroting van het FoCI.

Anderzijds omdat veranderende behoeften en nieuwe noden nopen tot een herziening van de prioriteiten¹.

De bevoegde minister stelt daarom voor om het reglement te herwerken als een besluit van de Vlaamse Regering en de prioriteiten aan te passen.

In uitvoering van het Managementcomité Ministerie CJSM van 22 mei 2008, werden de IVA's en het Departement CJSM gevraagd om hun voorstellen van prioritaire sectoren mee te delen en hun opmerkingen bij het bestaande reglement te bezorgen. Dit resulteerde in een ontwerp van reglement dat voor advies aan de SARC wordt voorgelegd.

Onderstaand advies van de Algemene Raad van de SARC kwam tot stand via schriftelijke procedure met medewerking van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk.

Advies

1. De omvorming van intern reglement naar besluit van de Vlaamse Regering

Tot nog toe werden de investeringssubsidies voor bovenlokale culturele - en jeugdinfrastructuur uitbetaald krachtens een intern reglement. Alle toegekende subsidies, ook deze voor sectorale infrastructuur, dienden ad nominatim in de begroting van het Fonds voor Culturele Infrastructuur (FoCI) te worden ingeschreven. Dit conform artikel 10 van de Cultuurpactwet dat bepaalt dat subsidies die niet steunen op een decreet, een wet of een beraadslaging van de vertegenwoordigende vergadering van de overheid, het voorwerp moeten zijn van een speciale begrotingspost op naam.

Artikel 51bis van het decreet van 19 december 1998 en zijn wijzigingsbepalingen machtigen de Vlaamse Regering te bepalen onder welke voorwaarden en op welke wijze het FoCI de investeringssubsidies verstrekt.

Door het intern reglement te vervangen door een besluit van de Vlaamse Regering hoeven de sectorale investeringssubsidies niet meer op naam in de begroting van het FoCI te worden ingeschreven, wat de procedure vereenvoudigt.

De Algemene Raad van de SARC steunt deze keuze voor een vlottere en vereenvoudigde administratieve procedure die de uitvoering van culturele infrastructuurprojecten ten goede komt.

¹ Thans geldende prioriteiten: De Vlaamse minister van Cultuur geeft de prioriteit aan **door de Vlaamse Gemeenschap erkende en/of gesubsidieerde kunstencentra, muziekclubs, muzikeducatieve organisaties** en aan **jeugdinfrastructuren met bovenlokaal belang**, waarvan minstens één initiatiefnemer erkend en/of gesubsidieerd is door een overheid. De subsidieaanvragers mogen geen eigen infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap gebruiken (punt 3 van het subsidiereglement van 16 maart 2001).

2. Artikel 1 : de definities voor de toepassing van het besluit

Het ontwerp van besluit bevat een aantal definities.

Door de definities in het voorliggende ontwerp van besluit op te nemen, wordt het nieuwe besluit verduidelijkt.

3. Artikel 3: voorwaarden grote culturele infrastructuur

- 3.1. Dit artikel bepaalt (zoals vroeger) dat de aanvrager beschikkingsmacht moet hebben over de infrastructuur als eigenaar of anders als huurder, erfpachter of gebruiker voor minimaal 20 jaar. De raad voorziet mogelijks problemen met deze bepaling, in het bijzonder voor (privaatrechtelijke) organisaties die infrastructuur huren en zich moeten engageren voor een periode van 20 jaar in het kader van de toegekende FoCI-middelen. Want wat als deze organisaties uit de boot vallen voor een subsidieperiode. De raad heeft weet van minstens één organisatie die vreest uit de boot te vallen (dubbel negatief advies) voor de komende subsidieperiode in het kader van het Kunstendecreet (2013-2016). Hoewel theoretisch de mogelijkheid voorhanden is om de huur gedurende 20 jaar verder te zetten, ontbeert het de organisatie hoogstwaarschijnlijk aan de nodige werkingmiddelen om dit in de praktijk te doen. De minimumtermijn van 20 jaar legt een zware verantwoordelijkheid bij de aanvragers van een investeringssubsidie, als die voor hun werking (en hun voortbestaan) afhankelijk zijn van werkingssubsidies, zeker als het gaat om VZW's. Door de toekenning van werkingssubsidies voor slechts enkele jaren, biedt de overheid relatief weinig zekerheden op lange termijn, terwijl die overheid dat dan wel verwacht van de 'aanvrager'.

Kan een engagement van 20 jaar gevraagd worden aan organisaties die niet zeker zijn dat ze ook voor dezelfde periode zullen gesubsidieerd worden ?

- 3.2. Er wordt een bijkomende voorwaarde ingevoegd: "Het project moet bijdragen tot het verhogen van de duurzaamheid van de betrokken accommodatie, tot het verbeteren van de ecologische impact en tot een energiezuinige exploitatie ervan."

De raad staat achter de verwijzing naar duurzaamheid, ecologische impact en energiezuinige exploitatie. Dit strookt met het beleid van de bevoegde minister die bruggen wil slaan tussen ecologie en cultuur.

4. Artikel 4: aanvragen en beoordeling grote culturele infrastructuur

Paragraaf 4 van dit artikel bepaalt dat de "subsiëring van grote culturele infrastructuur wordt beoordeeld in het kader van het algemeen cultuurbeleid. De

SARC adviseert mee over de langetermijnvisie en over de planning aangaande de nieuwe grote culturele infrastructuur. Dit advies wordt publiek gemaakt.”

Deze paragraaf sluit aan bij één van de opdrachten van de SARC om, uit eigen beweging of op verzoek advies uit te brengen over de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot Cultuur, Jeugd, Sport en Media².

Het is niet duidelijk of het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering het initiatief neemt om advies te vragen of dat de raad advies geeft op eigen initiatief.

Daarom pleit de SARC ervoor om in de tweede zin van paragraaf 4 toe te voegen: ‘De Vlaamse Regering verzoekt de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media om advies te geven over ...’

5. Artikel 5: prioriteiten voor sectorale culturele infrastructuur

5.1. De Vlaamse Regering geeft voor een periode van 5 jaar (2012 – 2016) de prioriteiten aan voor de sectorale culturele infrastructuur.

Met uitzondering van de digitale cinema vinden we deze prioriteiten ook terug in de Beleidsnota Cultuur³.

Eerder gaf de raad advies over de beleidsnota⁴ en had hierbij geen opmerkingen over de prioriteiten.

5.2. Wat betreft de bijkomende prioriteit ‘digitale cinema’, verwijst de raad naar het advies over de Beleidsnota Cultuur. Hierin vraagt de raad meer aandacht voor de gevolgen van de toenemende digitalisering voor de samenleving.

Via het toevoegen van deze prioriteit wordt het Vlaamse filmbeleid ondersteund en vinden ook minder commercieel gerichte films vlotter een weg naar het publiek. Het stimuleren van digitale distributie is hiermee geen doel op zich, maar is ingebed in de werking van een sector. Het beleid heeft daarin een sensibiliserende functie en voorbeeldfunctie (p. 11 van het SARC-advies over de Beleidsnota Cultuur). Conform het advies over de Beleidsnota Cultuur steunt de raad het voorstel om de digitale cinema aan de lijst met prioriteiten toe te voegen. De raad meent dat de cultuur- en gemeenschapscentra hier ten onrechte uit de boot dreigen te vallen. Dat de prioriteit vooral gaat naar de zogenaamde arthouse cinema staat buiten kijf. Maar er zijn in Vlaanderen veel regio’s waar geen arthouse cinema’s actief zijn en de cultuur- of gemeenschapscentra die rol in zekere mate hebben overgenomen of moesten overnemen. De centra dragen in die gevallen ook bij tot een fijnmazige spreiding en beleving van film in het geheel van het Vlaamse filmlandschap. Derhalve zouden deze centra ook in aanmerking moeten kunnen komen voor

² Artikel 3 §1,1° van het decreet van 30 november 2007 houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (BS 15/01/2008).

³ Joke Schauvliege, Beleidsnota Cultuur 2009-2014, OD 25: Sinds 2001 voorziet de Vlaamse Regering een jaarlijks budget voor bovenlokale sectorale culturele infrastructuur. Ik zal deze regeerperiode prioriteit geven aan het subsidiëren van: bovenlokale cultuurinfrastructuur, erfgoeddepots, kunstenaarswerkplaatsen en het automatiseren van theaterrekken van cultuurcentra en theaters. Het bestaande subsidiereglement zal daartoe in 2010 worden aangepast.”

⁴ SARC, Advies over de beleidsnota’s cultuur, jeugd, sport en media 2009-2014, december 2009 http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/243AR_beleidsnotas_cjs_advies_AR_coordinatie.pdf

dergelijke financiële ondersteuning bij de (onvermijdelijke!) omschakeling naar digitale cinema, hetgeen met de huidige formulering in het ontwerpbesluit niet het geval is.

Op die manier kunnen deze cultuur- of gemeenschapscentra in aanmerking komen voor een subsidie, wanneer er in bepaalde regio's lacunes ontstaan omdat er geen (arthouse) cinema's meer actief zijn. En het zal dan afhangen van de appreciatie van de FoCI-commissie om bepaalde centra die rol toe te kennen op basis van het ingediende dossier.

De raad stelt voor om een nieuw liggend streepje toe te voegen: “digitale cinema in cultuur- of gemeenschapscentra die een bovenlokale rol spelen in het filmlandschap bij gebrek aan andere professionele spelers op het terrein.”

- 5.3. De laatste paragraaf van het artikel 5 voorziet dat de Vlaamse Regering de prioriteiten kan aanpassen en dat een bestaande prioriteit blijft gelden tot na herziening door de Vlaamse Regering.

De raad gaat ervan uit dat over een aanpassing van deze prioriteiten advies zal gevraagd worden, zoals voorzien in het oprichtingsdecreet van de SARC⁵.

6. Artikel 6: algemene voorwaarden voor prioritaire sectorale culturele infrastructuur

De voorwaarde dat de functionele ruimten van het gebouw integraal toegankelijk moeten zijn, valt moeilijk te rijmen met de functie van een cultureel-erfgoeddepot.

7. Artikel 7: specifieke voorwaarden en criteria voor prioritaire sectorale culturele infrastructuur

7.1. Eén van de voorwaarden betreffende infrastructuur voor **kunstenwerkplaatsen** is de subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap op basis van het kunstendecreet.

Door de mogelijkheid voor subsidiëring te beperken tot het kunstendecreet, wordt een deel van het creatieve werkveld over het hoofd gezien. De raad denkt hierbij aan de creatie-accommodaties gebruikt door startende kunstbeoefenaars die op het punt staan om door te breken naar het professionele circuit.

Daarom pleit de raad voor een verbreding van de reikwijdte van de subsidiemogelijkheden door de bepaling ‘op basis van het kunstendecreet’ te schrappen en bijkomende specifieke voorwaarden op te nemen voor kunstenwerkplaatsen, geïnspireerd door deze voor jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang zoals geformuleerd in artikel 7 van dit besluit.

⁵ Artikel 3, §1, 6° en §2, 3° van het decreet van 30 november 2007 houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (BS 15/01/2008)

- 7.2. De 'specifieke voorwaarden' (meest typisch zijn die over 'theatertrekken') zijn soms veel te detaillistisch en te technisch.

Riskeert men niet dat een aantal als monument beschermde schouwburgen daardoor uit de boot zullen vallen?

- 7.3. De jongste jaren is er een tendens om bestaande religieuze infrastructuur te herbestemmen.

De raad vraagt dat de bevoegde minister aandacht heeft voor opportuniteiten om vrij komende (beschermde) gebouwen, bijvoorbeeld kerken, kloosters, fabriekspanden, schoolgebouwen enz. een grote of specifiek sectorale bovenlokale culturele bestemming te geven.

8. Artikel 8: aanvragen en beoordeling prioritair sectorale culturele infrastructuur

Er wordt een 'Adviescommissie Bovenlokale Culturele Infrastructuur' opgericht met een deelname van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media; de IVA Kunsten en Erfgoed; de IVA Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen; het Team Gesubsidieerde Infrastructuur van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en van deskundigen uit de betrokken sectoren.

Een volwaardige adviescommissie die kan beschikken over een secretariaat dat wordt georganiseerd door de Stafdienst Infrastructuur van het FoCI is een verbetering ten opzichte van de vroegere informele ad hoc commissies.

De raad vindt het positief dat een permanente commissie wordt opgericht die transversaal wordt samengesteld met alle betrokken sectoren.

De raad stelt voor om bij het 7de gedachtestreepje, 'deelt de minister haar selectie mee' te vervangen door '...de selectie'.

9. De duur van de procedure

- 9.1. In artikel 8 staat vermeld dat de aanvraag dient te gebeuren uiterlijk op 30 april. De minister beslist over de selectie uiterlijk op 31 juli. De geselecteerden dienen een uitgewerkte subsidieaanvraag in uiterlijk op 31 oktober. De minister beslist dan uiterlijk op 1 april van het daaropvolgende jaar.

Deze periode is heel lang. Kan de minister de uiteindelijke beslissing niet vroeger nemen, bijvoorbeeld uiterlijk op 31 december van het eerste jaar ?

- 9.2. In artikel 5 is sprake van een eerstvolgende beleidsperiode 2012 - 2016. Aangezien de aanvragen voor 30 april moeten ingediend worden, kan deze regelgeving niet meer van toepassing zijn voor het jaar 2012. Daarom werd een overgangsmaatregel voorzien in artikel 10 waarbij de aanvragen voor

2012 kunnen ingediend worden ten laatste 50 dagen na de goedkeuring van dit besluit.

Is het haalbaar dat de minister nog voor 31 juli 2012 zal kunnen beslissen?

10. Effect van de interne staatshervorming

In het kader van de op gang zijnde interne staatshervorming met de eventuele herziening van de bevoegdheid van de provincies ten opzichte van Vlaanderen en de lokale overheden, is het nog maar de vraag of de vereiste procentuele inbreng van andere overheden (nu ongewijzigd op 40%) nog gegarandeerd is.

Gaan de provincies nog mogen bijdragen?

Samenvatting

De Algemene Raad van de SARC geeft een positief advies over het voorliggende besluit.

De raad heeft volgende aanbevelingen:

- **de Vlaamse Regering neemt het best zelf het initiatief om aan de SARC advies te vragen over de grote culturele infrastructuur projecten in het kader van het algemeen cultuurbeleid;**
- **de voorwaarde om de functionele ruimten van gesubsidieerde infrastructuur integraal toegankelijk te maken, nuanceren voor cultureel-erfgoeddepots;**
- **cultuur- en gemeenschapscentra moeten de mogelijkheid hebben om subsidies te krijgen voor digitale cinema;**
- **de subsidiëring voor kunstnerwerkplaatsen mag niet worden beperkt tot deze gesubsidieerd op basis van het kunstendecreet;**
- **bij een herbestemming van (religieuze) infrastructuur moet de mogelijkheid voor een culturele herbestemming worden overwogen;**
- **er dienen voldoende middelen te worden voorzien voor de uitvoering van dit besluit;**
- **het tijdspad wordt het best nog eens onder de loep genomen;**
- **het effect van de interne staatshervorming nagaan.**

Luk Verschueren, voorzitter SARC
Iris Van Riet, algemeen secretaris SARC